РОБОЧИЙ НАРОД

орґан української соціял-демократії в Канаді.
Виходить що тиждня.
в Виннипеґу, Ман. [Канада], під ч. 144 Higgins Ave.
Редактор і адміністратор Ів. Навізовський.
Передплата виносить $2.00 на рік, за границю так само

"ROBOTCHYJ NAROD"
(THE WORKING PEOPLE).
THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by
THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. - - - Winnipeg, Man.
J. NAWIZOWSKY, EDITOR AND MANAGER.
Subscription $2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Капіталісти „добродіями".

На днях відбувалась в Детройт конвенція National Manufacturers Association. Ся орґанізація э завзятим ворогом орґанізованого робітництва. Ціла ся конвенція э цікава для нас тим, що на її обрадах перейшло внесенэ, аби відчинити технічну школу, де робітники мали би нагоду більше образувати ся. Були голоси навіть за тим, щоби в сій школі ученики могли образуватись безплатно.

Внесенэ се на позір виглядаэ ніби „добродійством" для робітника, але коли приглянемо ся близше то побачимо, що се нічо инше як тільки на миши лапка а для капіталістів користь. Чому? — спитаэ хтось. А тому, що подібні випадки капіталістичних „добродійств" мали вже місце в Америці, пр. з школою рисунків. Коли фабриканти заложили були подібну школу рисунків, то се було тільки тому, щоби обнижити рисовникам високу платню, яку їм приходилось платити перед заложенэм згаданої школи. По кількох літах істнованя школи рисунків, було вже так богато кандидатів на посади фабричних рисовників, що не ставало для них місця. І що роблять тоді панове „добродії" фабриканти? Маючи досить готового „матеріялу", нагло обтяли всім платню і сим зарібком покрили свої кошта, які видали на школу. Тепер вони вже не страхались обнижити платню, бо-ж бачили що кандидатів на посади э вже кілько, що аж не мають де подітись, і коли один покине працю зза малої платні, то десятьох других виголоднілих жде вже на опорожнене місце. Абсолютно те саме мають на думці фабриканти і з сегорічним засновуванэм школи технічнсї. Отже в нинішній капіталістичній системі навіть ширше образованэ і наука робітників приносить матеріяльну користь тільки для капіталістів, а голод і нужду взагалі для робітників.

ЯК СЕ РОЗУМІТИ?

В 22 ч. „У. Г." якийсь пан Д. поучуэ нас, як ми повинні поступати, що робити та з ким боротись. Нічо дивного не булоб, як би п. Д. зробив се так, як треба було. А то тільки виставив себе на сьміх, бо хто читав статю нашу, а опісля п. Д., то безперечно мусів сказати: Ось вони, ти їм „за образи, а вони тобі за гарбузи". І так воно э. Бо коли у вас буржуазія а вільна Україна се все одно, well, то ми не хочемо казати що ви э. Де ви таке вичитали, що український пролэтаріят маэ стати до борби з ідеэю „Вільної України? Скажіть, будь ласка, а ми тоді постараэмось написати в сій справі дещо більше. Бачите мій пане, коли Ви ще не знаэте, то ми Вам скажемо, що укр. буржуазія а вільна Україна, то се так далеке одно від другого, як небо від землі. Як виглядаэ „вільна Україна" в вашім понятю, то ми се знаэмо, бо малисьмо вже нераз нагоду досьвідчити сего, що коби скорше Україна, а тоді буде місце для ваших Васильків на короля України, буде місце на намістників, князів, ґрафів і всяку другу сволоч, яка тоді буде угнітати вже не чужий а таки свій рідний нарід, як се діэ ся нині по всіх державах. І ви до сего всї стримете. Противно, вільна Україна в нашім понятю не так виглядаэ, се маэ бути держава без хлопа і пана, де булаб загальна любов народа, рівність і то навіть пана Ферлея з простим звичайним мужиком, де нарід не бивби поклони перед ніякими українськими королями анї намістниками. І чи се ваші народні сьвятощі? Чи Стефаник, Ферлей, Краківський, Василько, Левицький і їм подібні, се народні сьвятощі? А прецінь, миж кличемо пролэтаріят до борби з сими „сьвятощами", що під покликом „неньки України" воюють, друть та нищуть український нарід. Чи скажете що се неправда? Колиж Ви так скажете, то виходить, що Ви „не познаша свояша." Ану, візьмім найблизший примір, чи була би Ваша „сьвятощ" Стефаник в сіті-гол, колиб він був не покликував ся на „Україну", що він щирий „Українець" і український нарід маэ його вибрати своїм заступником? А що зробив сей „Українець для України? І який з него Українець? Чи Ви сего не бачите? Яка з него користь для народа? А хтож продаэ Анґлійцям підчас виборів український нарід? Чи може його продати Німець або Голяндець? Ні, се ваші українські буржуки. Замість сего, щоб сказати, доказати й оправдати, що всї ті пани, яких ми вичислювали в згаданій статї не э тим, чим ми їх назвали, то ви се лишаэте на боцї, а стаэте морочити нам голови тим, що не э звязане з писанэм. Ви так як той злодій, самий вкрав, вказуэ пальцем на другого, і кричить: ловіть злодія; — самі обпльовуэте добре імя України, самі пхаэте її ніж в серце, самі копаэте її гріб і в той-же час вказуэте пальцем на другого. Отже ліпше лишіть свою демаґоґію, не виставляйте себе на сьміх, бо наша борба з українськими буржуками так в Канаді як і в старім краю та з торговцями Україною не маэ нічо спільного з вільною Україною і не устане а буде йти сильно вперед до тої хвилї, доки наш нарід не буде чистий від своїх рідних боляків.

Що є причиною проституції?

Хотяй в Злучених Державах женщини э ліпше забезпечені правом від женщин в краях европейских, то всеж з огляду на всемогучу господарку „доляра" в сім краю, рід женський ділить ся на два ґатунки женщин, неначе (даруйте за вираз) на „самиці" і „дами". Тій послідній катеґориї женщин се э дамам все вільно, всї і все мусить їм з дороги уступити, они вічно веселі та убрані хорошо, одним словом їм нічо на бракуэ, нічим не смутять ся. Друга знов група женщин, тисяч разів численнійша, не э в стані вижиеитись. — Як ніч, так день, від дитиньства сотки тисяч женщин робітниць сушить собі голову над тим, як то завтра перебути день, що зварити, в що убрати ся — де йти за роботою або чим в шторі і рент заплатити. — Подібні гадки вельможним дамам не перебігнуть через їх голови анї раз в житю, а бідним думки сї в ночи сон відберають а в день спокою не дають. Міліони працюючих женщин, з обави голоду і зимна, стають ся днесь карикатурами, умисловими калїками і закалою 20-го віку. — І щоби трафну відповідь дати, на питанэ поставленэ на вступі, конечно э повторити слова якими на се питанэ відповідають соціялісти на цілім сьвітї, се э: „що нинїшна нужда, визиск, дорожня, гулянки і захланність капіталістів э матїрю проституції", на котру днесь цілий сьвіт звернув очи з обуренэм. Так нинї тисячі сестриць робітниць не могучи удержатись з 10, 12 і 16 год. працї своїх рук, мусять продавати своэ тїло аби жити. Сотки дївчат по містах мусїлоби з голоду чи холоду умерати, колиб не сей ганебний а для богато дївчат одинокий спосіб ратунку від смерти. Скількож то дївчат в молодім эще віцї кінчить своэ житэ самоубійством, нехотячи зійти з дороги чесного зарібку? Недавно читалисьмо що молода дївчина скочила з 6 поверху на улицю не могучи удержати при житю себе з пейди, яку платив її один з ню-йорських фабрикантів. Майже що дня ґазети доносять випадки, що мати строїла себе і цілу родину не маючи средств до дальшого житя. І випадки подібні трафляють ся що рік частїйше а днесь публика їх читаэ 2 аби 3 рази денно без жадного зворушеня. Сей факт доводить сам собою, як днесь сьвіт здеморалїзований, визутий з людського почутя, що не здріґаэ ся на сї самоубійства нї на числа статистичні о проституції; чи се не страшне і не ганебне коли в самім Новім Йорку комісія начислила 15.000 проституток? Що буде за літ 5 або більше, коли кляса працююча а властиво женщини не візьмуть ся енерґічно до працї над поліпшенэм долї женщин і кляси працюючої взагалї?

Капіталісти нїколи не змилосердять ся над тими бідними жертвами їх господарки, бо сего вимагаэ їх особистий інтерес. Їм ходить щоб як найбільше робітниць і робітників було в запасї, бо тодї сьміло можуть обривати платню тим, що у них працюють. Отже вирванэ женщин з явної чи скритої проституції залежить по більшій части від самих женщин. А що жертвами капіталістичної господарки переважно падуть женщини робітниці, тож сьвятим обовязком кождої робітниці э станути разом з мущинами робочої кляси до рішучої борби з нинїшним капіталїстичним ладом, тим більше, що рід женський днесь більше терпить не маючи рішаючого голосу в тїлах праводавчих і що від положеня морального і материяльного залежати буде стан молодшого поколїня. Отже рука в руку робітниця з робітником мусять станути до борби о повалене нинїшного ладу, эсли не хочуть бути жертвами „доляра" котрий становить днесь „бога" „моральність" „красу" і все инше. — Як довго істнувати буде нинїшний лад се э, де горстка капіталїстів водить нас по своїй волї і гадцї, нинї прийме до працї, завтра викине, доти істнувати буде обава завтрішнього дня, а з нею розбій, крадїжи проституція і все инше зло, — бо якже пр. поступити маэ дївчина, котра шукаючи працї через 3 - 4 тижнї видала послїдний цент що мала і пожичити не маэ де?

Отже щоби накормити ся а може і стареньку матїр або батька, годитсь бідолаха на пропозицію „gentlemana" фабричного чи готелевого з офісу, котрий її бреше: „дам тобі роботу, будеш мати гроші, але... — Нераз і не два дївча сїльське невинне як ангел зі слїзми в очах впадае в руки „баса". Пхнена нераз в багно проституції, молода дївчина голодом та иншими недостатками, анї подумае о тім, яка то бридка пляма прикрила еї житє, тим більше, що її „бас" стараесь її думки чим иншим заняти і не щадить ласки нї гроша в перших тижнях. Доперва з часом „gentleman" вирвавши дївчинї спокій і все що е для неї найдорожше, випираесь того всього що прирікав при актї зради. Тому то проституція е гріхом кличучим днесь о пімсту до суспільности, що „баси" готелїв, сальонів і фабричні з малим винятком е заразом басами проституції. Всї вони як ненаситні вовки пантрують і читають на молодші і шляхотнїйші серця.

І дївчина, котра вже раз впала жертвою голоду і нужди, не скоро спамятаесь або й нїколи. По певнім часї викинена на брук через ката еї молодости, краси і здоровля, йде до дому публичного і там через захвалюване штучно виробленої гожости стараесь жити... Від хвилї, в котрій серце сеї дївчини занепокоїлось і в міру зросту сего внутрішного неспокою, дївчина тратить духа і силу до осягненя инших средств якіб еї при житю удержали. Отже позістае на дальше в торговли своїм тїлом, як довго послужать еї лїта. Коли потік її гожости висхне а енерґія вичерпае ся, дївчина стаесь старим „предметом" о котру вже нїхто не спитае. І тодї, яко нікому не потрібна, стае ся пляґою і тягаром людства, поки житя її не перерве шпитальне ложе або куля револьґеру чи инше самовбійство. В днях коли сотки і тисячі дївчат бідних переходять такі фази житя, в тих самих днях уганяють по парках, по улицях міста в автомобілях чудно пристроєні „дами" і „gentlemen-и", сотки тисяч робітниць, визиском, дорожнею і безробітїэм пхнені до проституції, заливають ся слїзми, а модні „дами" сіяють від диаментів і дорогих камінїв, купуючи цукорки для своїх песиків, коників та котів. Чи може бути тут мова о якійсь справедливости божій? Нї!! Справедливість вам треба доперва вибороти, а доси її нема.

В нинїшнім капіталїстичнім ладї з одних висисаэ ся всю кров, всї животодайні соки, руйнуэ ся їх житэ і здоровлэ на се щоби другі балюючись могли тратити цїлі міліони на роспустї і гулянках. Запрягаэ ся до працї фабричної женщини і дїти шкільні, аби капіталїстам можна було жити в неробстві і роспустї цїле їх житэ. Ся подвійна справедливість нинїшного ладу винна заняти кождого робітника і робітницю. Крайна пора, щоб женщина як і цїла робітнича кляса перестала спродавати ся капіталїстам після ними означеної цїни і способу. Чиж нинї робітник не спродаэсь капіталїстови? Так, лиш инший спосіб від проститутки. Нинї капіталісти торгують силою цїлої робочої кляси. Ратунок і визволенэ робочих обох родів з того запродуваня ся капіталїстам лежить в нас самих робітниках. Нам говорять й „сьвятий боже не поможе" як ми собі самі не поможемо, як не подамо собі рук до борби з нинїшним злом. Як женщини так мущини повинні радо горнутись в ряди робітничої партії якою на цїлім сьвітї э партія соц. демократична. Лиш одна ся партія взяла собі за цїль повалити нинїшний лад, а через те саме і доріжню, визиск крадїжи і проституцію, яко наслїдки господарованя капіталїстів. Отже кождий і кожда робітниця хотячи положити кінець нинїшному визискови, безробітю і проституції, хай стане в ряди сеї партії, котра сю борбу провадить, се э поборюэ нинїшний капіталїстичний лад а кладе фундамент під лад новий, де буде рівність, вільність і щастэ, се э лад соціялїстичний. Наколиб женщини або і мущини зєднались в одну робітничу орґанїзацію і були перешиті одним духом і цїлею, станули до борби о лїпшу долю робітництва взагалї, тодї скоро жаданя наші сталибись правом обовязуючим капіталїстів. Яко одна велика родина пролэтарська без трудности поборола би горстку капіталїстів і запровадилаби такі права, котрі взялиби в оборону ті міліони що на хлїб працюють а не ґрупу череватих, що хлїб нищуть. З днем усуненя капіталїстів від урядів і прав установлених ними, — безробітэ, визиск, дорожня і проституція яко дїти капіталїстичного ладу, згинули би; зближенэ сего дня залежить від того, як скоро ми робітниці і робітники згуртуэмось в одну робітничу орґанїзацію се э в соціялїстичну партію. Тому не відкладаймо, бо пословиця каже „як собі постелиш так ся і виспиш", „не будеш дбав, не будеш мав".

Н. Баворовский.

Лев Толстой.

„Не можу мовчати".

Се не можливо так жити. Я бодай не зможу і не хочу так жити.

Се причина, що пишу і о скілько зможу, також буду се ширити, т а к в Р о с и и і я к і з а г р а н и ц е ю — бажаю, щоби стало ся одно з двох; або най заперестануть ті нелюдскі дїла, або най к и н у т ь м е н е у т ю р м у, де менї ясно у моїй сьвідомости, що ті страшні річи не діють ся за для мене; або ще лїпше булоби (се таке добре, що я про таке щастя майже мріти не сьмію) най мене так як сих двацять чи дванайцять му-

TORONTO